

Nr: 39/P/2011r.

Od redaktorki

Szanowni Czytelnicy!

Jesienna aura cieszy oczy mnogością kolorów, mimo coraz niższej temperatury na zewnątrz. Kto może, wykorzystuje każdą pogodną noc na obserwacje, i mimo, iż najefektowniejsze zjawiska są już za nami, warto wybrać się na wspólne listopadowe sesje astromiczne w Sopotni Wielkiej. Będą to nasze pierwsze wspólne obserwacje po otwarciu obszaru CN-001. Odpoczynek pod gwiazdami powinien nam wszystkim pozwolić zebrać siły i zapal do działań, które powiawiają się już na horyzoncie 2012 roku. Życzę naszym czytelnikom wszystkiego astronomicznego.

Julia Nawalkowska

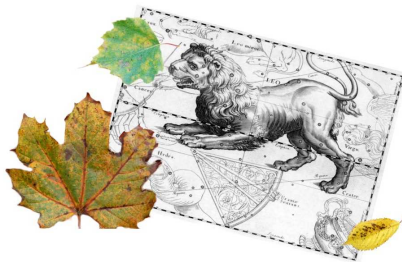
Ciemno – jeszcze ciemniej

Tematem numer jeden minionego kwartału będzie z pewnością informacja, która obiegła internet na przełomie sierpnia i września 2011r. – Ruszyła wymiana latarni ulicznych w Sopotni Wielkiej pod obszar ciemnego nieba CN-001! Na to wydarzenie czekaliśmy ponad 10 lat, kiedy to rozpoczęły się pierwsze działania związane z poprawą jakości nocnych obserwacji. Wówczas redukcję sztucznego oświetlenia uciekającego ponad linię horyzontu, rozwiązywaliśmy czasowymi wygaszeniami ulicznych latarni. Teraz nie jest to już tak konieczne, bo oprawy Boyen6 z firmy ES-System zapewniają nam ULOR=0%. Jednym słowem takie miejsca obserwacyjne jak M/O-3, 4, 6 czy nawet nowa 2S (dwójka południowa), gwarantują przepiękne widoki ciemnego nieba pomimo włączonych lamp. Co więcej, dawno skreślone już stanowiska jak chociażby leżąca wśród pól centralnych w środku wsi „siódemka”, jeszcze nigdy w historii nie posiadała tak dobrych warunków do obserwacji astronomicznych! Zyskała nawet „dwudziestka”, czyli flagowe niegdyś miejsce obserwacyjne na Krzyżowskim Groniu. Tam jednak mocno daje o sobie znać pobliska miejscowość Krzyżowa oraz sama Jeleśnia, które być może zostaną kiedyś objęte programem ochrony ciemnego nieba, ale z pewnością nie stanie się to w najbliższych latach. Projekt wymiany oświetlenia w Sopotni Wielkiej zakończył się w październiku, kiedy to zainstalowane zostały dodatkowe oprawy uliczne w miejscach, gdzie dotąd ich nie było, a są dosyć wskazane (ostre zakręty, niedoświetlone skrzyżowania, itp.).

Po wielu latach oczekiwania, nadchodzi więc czas inauguracji otwarcia obszaru CN-001 oraz dalsze działania pod tym kątem. Pierwsze wydarzenie z tym związane odbędzie się podczas listopadowego weekendu 19-20.XI.2011r. w ramach jesiennego zjazdu Stowarzyszenia POLARIS – OPP w Sopotni Wielkiej. Na te dni w samym sercu miejscowości stanie nasze Multiplanetarium, pod którym usytuujemy okrągły stół i wyposażenie do wielkiej obserwacji, jakiej dotąd w Sopotni jeszcze nie było. Na wypadek niepogody to właśnie pod kopułą namiotu sferycznego odbędzie się multimedialna prezentacja nieba przy odpowiedniej oprawie muzycznej. Zapraszamy do udziału!

Listopadówka 2011

Indus na finiszu

Przez cały 2011 rok w Sopotni Wielkiej realizowany był projekt aktywizacji młodzieży lokalnej, z którą koordynatorzy naszego organizacji przeprowadzali liczne zajęcia, warsztaty tematyczne, spotkania pozalekcyjne, a także – albo przede wszystkim – obserwacje astronomiczne. Za dnia dużym zainteresowaniem cieszyły się sesje słoneczne wykonywane za pomocą teleskopu Coronado. Nocą zaś pokazy teleskopowe planet, obiektów głębokiego kosmosu czy nawet obserwacje meteorów w terenie.

W projekcie łącznie udział wzięło ponad 40 uczestników, z czego około 12-tka młodych obserwatorów wzięła się z nami na stałe, tworząc bardzo aktywną grupę warsztatową. Dla większości z nich nocne niebo nad Sopotnią stało się swobodnym rodzajem podwórkiem, które znają doskonale w każdym fragmencie. Inni zaś stali się zapalonymi uczestnikami wszystkich działań wyjazdowych po linii programu Przybliżmy Dzieciom Niebo. Podsumowaniem tego projektu będzie rozstrzygnięcie konkursu i wręczenie nagród dla najbardziej zaangażowanych bywalców spotkań i wyjazdów astronomicznych. Nagrody w postaci sprzętu optycznego oraz elektroniki, oprócz nas, ufundowali również Delta Optical, AKSAM i inni.

Sopotnia Wielka, październik 2011 ©

Drugim wydarzeniem jakie wpisane zostało już w kalendarz wydarzeń związanych z ochroną ciemnego nieba w Sopotni, to oficjalnie potwierdzona ze strony International Dark-Sky Association, 12. Konferencja ds. ochrony ciemnego nieba w Polsce! Jej organizatorem będzie nasze Stowarzyszenie we współpracy z LGD „Żywiecki Raj” oraz kilkoma innymi partnerami. Za miejsce spotkania działaczy „ciemnej strony nocy” z całego świata wybrano centrum targowo-konferencyjne ZIAD w Bielsku-Białej (obszar corocznie organizowanych targów ENERGETAB). Znamy także już wstępny termin imprezy – 13-15 września 2012r. Jak nietrudno się domyślić, jednym z punktów programu będzie zwiedzanie obszaru Sopotni Wielkiej po zmierzchu i pokazy na M/O-20. Bierzmy się więc do pracy!

Astroeventy na 5+ i 6

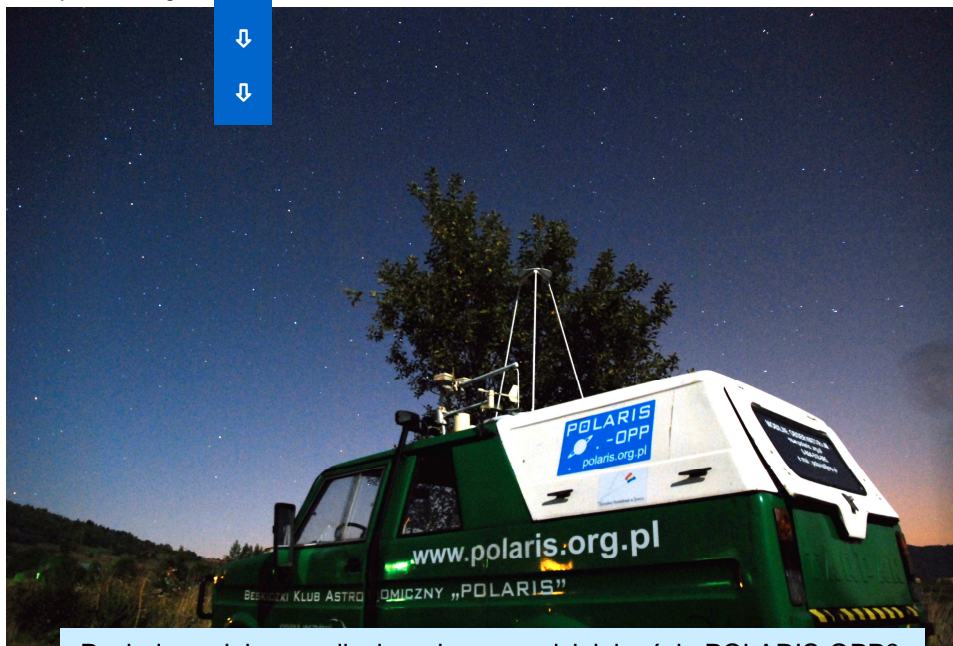
Tegoroczne wakacje można zaliczyć do jednych z mniej aktywnych okresów działalności naszej organizacji, a to za sprawą pogody, małego zainteresowania uczestników czy też braku ciekawszych wydarzeń. Jak się jednak okazuje w szybkim tempie nadrabiamy straty wraz z nadejściem jesieni, czego przykładem są aż trzy imprezy popularyzacyjne w postaci Pikników z Astronomią i Astroeventów. Dodatkowo cieszą z pewnością opinie organizatorów i gospodarzy ww. akcji, gdyż zarówno w Brzeszczach, Tychach czy Legnicy, nasze warsztaty spotkały się z bardzo wysoką oceną! Oprócz referencji i pochwał, otrzymujemy dalsze zaproszenia na przeróżne imprezy, co odzwierciedlają pierwsze w historii POLARIS-OPP Astroeventy zimowe w grudniu. Zainteresowanych zachęcamy do sprawdzenia terminów w kalendarzu na str. 2.

Obserwatorium

Końcem III kwartału 2011 roku otrzymaliśmy niespodziewaną informację o wstępnej zgodzie na refundację budowy obserwatorium astronomicznego w Sopotni Wielkiej. Na decyzję wydaną przez Urząd Marszałkowski woj. śląskiego czekaliśmy ponad 7 miesięcy od złożeniu wniosku o syg. Hydra 1. W dalekosiężnej strategii inwestycyjnej, po wymianie opinii ulicznych w Sopotni Wielkiej kolejnym krokiem miała być budowa takiego właśnie obiektu. Czyżby więc już nadeszła pora?

Zdjęcie kwartału

Jak w każdym numerze naszego kwartalnika tak i tym razem mieliśmy niemały problem z wyborem najciekawszego zdjęcia z ostatnich trzech miesięcy. Kandydatów było wielu, gdyż zarówno wymiana opraw oświetleniowych w Sopotni Wielkiej czy też Astroeventy i nocne obserwacje, obfitywały w ciekawe sekwencje fotograficzne. W związku z powyższym decyzja padła na zdjęcie, które kompleksowo odzwierciedla ostatnie wydarzenia i zarazem w ciekawy sposób przedstawia naszą działalność. **TARPAN**, czyli nasze Mobilne Obserwatorium, zostało utrwalone podczas nocnej sesji na Miejscu Obserwacyjnym nr 7, które dzięki wymia-

Posiadasz ciekawe zdjęcia związane z działalnością POLARIS-OPP? Przyślij do nas: dzialliteracki@gmail.com lub polaris@op.pl

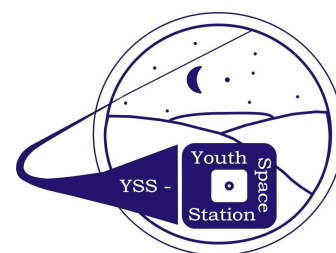
nie oświetlenia ulicznego w Sopotni, zalicza się obecnie do jednej z najlepszych punktów obserwacyjnych w naszej miejscowości. Co więcej podobnie jak w przypadku M/O-20, można do niego do-
trzeć bezpośrednio za pomocą samochodu. Dodatkowo warto w tym miejscu przypomnieć, że nasz pojazd został ponownie reaktywowany po nieco dłuższym postoju. Blacharka, nowa podłoga, części do rozrusznika, czy nawet nowa stacja meteorologiczna, to tylko niektóre zabiegi przeprowadzone z myślą o Astroeventach jesiennych. Niestety pechowa okazała się podróż na jedno z takich wydarzeń w Legnicy, bowiem wymagane było holowanie na lawecie i poważny remont silnika. Nie ma jednak tego złego, co by na dobre nie wyszło - Tarpan po naprawie zyskał nieco na mocy i od teraz jeszcze lepiej pokonuje beskidzkie pagórki i bezdroża. Na zdjęciu widoczny podczas sesji, w której uczestniczyła szóstka młodych uczestników z projektu Indus. Foto wykonał Piotr Nawalkowski.

Kalendarz proponowanych działań obserwacyjnych na IV kwartał 2011 oraz harmonogram prac Stowarzyszenia POLARIS – OPP:

więcej na www.polaris.org.pl

Data	Opis wydarzenia
01.10.2011	Wieczorem w pobliżu Księżycy widoczna gwiazda Antares.
08-09.10.2011	Astroevent w Legnicy.
08.10.2011	Maksimum roju meteorów Drakonidy. ZHR~300!
13/14.10.2011	Przez całą noc w pobliżu Księżycy widoczny jasny Jowisz.
21.10.2011	Maksimum meteorów z roju Orionidy. ZHR~25.
22.10.2011	Nad ranem Księżyc w pobliżu Marsa i Regulusa.
29.10.2011	Opozycja planety Jowisz do Słońca (jasność -2.9^m).
29/30.10.2011	Zmiana czasu na zimowy (+1h.)
9/10.11.2011	Przez całą noc Księżyc w pobliżu Jowisza.
18.11.2011	Maksimum roju meteorów Leonidy. ZHR~20+.
19.11.2011	Po północy Księżyc w pobliżu Marsa i Regulusa.
19-20.11.2011	Zjazd jesienny „Listopadówka 2011” w Sopotni Wielkiej. Więcej informacji na www.polaris.org.pl oraz www.ciemnieniebo.pl
22/23.11.2011	Nad ranem Księżyc w bliskim sąsiedztwie Saturna i Spiki.
27.11.2011	Wczesnym wieczorem obok Księżycy widoczna Wenus.
06.12.2011	Całą noc Księżyc w towarzystwie jasnego Jowisza.
10-11.12.2011	Astroevent w Warszawie.
10.12.2011	Między godziną 14 a 17 całkowite zaćmienie Księżycy.
14.12.2011	Maksimum roju meteorów Geminidy. ZHR~120.
16/17.12.2011	W nocy w pobliżu Księżycy widoczna planeta Mars.
20.12.2011	Nad ranem blisko Księżycy planeta Saturn i Spika.
23.12.2011	Ok. godz. 7 rano w pobliżu Księżycy Merkury i Antares.
23.12.2011	Maksimum roju meteorów Ursydy. ZHR~10.
26-27.12.2011	Wczesnym wieczorem Księżyc w pobliżu planety Wenus.
30.12.2011	Początek zjazdu zimowego „Sylwester na stacji kosmicznej”. Więcej informacji na www.polaris.org.pl
04.01.2012	Maksimum roju meteorów Kwadrantydy. ZHR~120.

Sylwester 2011/2012

Tradycją lat ubiegłych zapraszamy serdecznie na jedyny w swoim rodzaju „Sylwester na stacji kosmicznej”! Koszt uczestnictwa to 250zł. członkowie POLARIS-OPP i 400zł. od osoby niezrzeszonej.

Siano z M/O-4

Do niniejszego numeru Biuletynu POLARIS-OPP, dokładamy wszystkim naszym prenumeratorom wyjątkowy prezent świąteczny w postaci sianka na wigilijny stół zebranego z sierpniowego koszenia traw na Miejscu Obserwacyjnym nr 4 w Sopotni Wielkiej. Niechaj jego zapach przypomni wszystkim czas letnich obserwacji meteorów na łożkach polowych!

„Biuletyn Stowarzyszenia POLARIS – OPP” (kwartalnik)

Wydawca: Stowarzyszenie POLARIS - OPP, Sopotnia Wielka 174, 34-340 Jeleśnia. tel./fax. 33 863-46-93 / 32 749-28-19

e-mail: polaris@op.pl; www.polaris.org.pl; www.ciemnieniebo.pl; www.astroprocent.pl

KRS 000076686, REGON: 072748515; NIP: 553-22-26-730.

Koordynatorki działu literacko-redakcyjnego – Julia Nawalkowska, Anna Rębacz, e-mail: dzialliteracki@gmail.com

Nakład – 50 szt. Wydanie bezpłatne. © Copyright by POLARIS-OPP.